

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Széchenyi-utca SIMON-ház Kuna József ut
kereskedésével szemben.

HIRDETMÉNYEK.

Előzetési pénsek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szerkesztési részét illető
minden körülmények ide intézendők.

Hírdetési levelek csak ismert kezektől
fogadtnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÜ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előzetési ár

Helyben hához hordva vagy vidéki
postán küldve

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 frt — kr.
Negyedévre 2 frt 50 kr.
Egy hóra 1 frt — kr.

Hirdetési díj:

Ot-hasábsopettör egyszeri beiktatásért 50k.
Helygíj minden hirdetésért külön 30 kr.
Nyitást 4 hasábsopettör 20 kr.
Hirdetést vagy reklámot magában foglalt
ajándék sora 50 krajczár.

XVI. évfolyam 1889.

Debreczen. Szerda Október 23.

209. szám.

Közutaink.

(F.) A képviselőház hétfőn nagy jelentőségű törvényjavaslat tárgyalását kezdte meg. E javaslat a közutakról és vámokról szól s azt Baross Gábor már január 8-án nyújtotta be a háznak. Azóta áment a bizottsági tárgyalásokon és ha a képviselőház hozzájárul: csakhamar törvényvé válik. Ehhez pedig semmi kétség sem férhet, mert a javaslat oly ügyet akar rendezni, melynek életbe vágó fontosságát mindenki érzi, s különösen a törvényhozó tényezők fölmérték.

Magyarországnak még nincsenek elég jó közutai, sőt vannak vidékek, hol bizonyos időszakokban az utak járhatatlanok. S ebbeli hátramaradottságunk igen érzékeny érzeti hatását. Lassu és drága a forgalom és a közlekedés. S ennek folytán szépen kiépült vasúthálózatunk nem érvényesülhet kellő mértékben, mert a vasúthálózatnak kiegészítő részét képezik az utak. És ha bármily sürten is hálózzák be a vasúti vonalak az ország területét, a közlekedés mégsem lesz gyors és olcsó, míg rossz utak vannak. S nem kell rá utalnunk egyenes helyi viszonyokra, hanem általános tapasztalatképpen constathatjuk, hogy gyárak keletkezésének elejét állta ezen a közlekedési eszközökben létező mizéria, mert bizonyos helyekhez kötött gyárak úgy a nyert anyagok beszerzését, mint esetleg még a kész gyártmányok elszállítását is oly költséggel és lassúsággal eszközölhetnék a rossz utakon, hogy annak folytán a cikkek ára aránytalanul magas lenne, mely a külföld versenyével szemben meg nem állhatna, vagy pedig a versenyképes alacsonyabb a gyár biztos bukását idézné elő. Nemkülömben sok esetben ez az oka annak, hogy a magyar gazda szintén nem képes concurrálni a külfölddel, még a távolfekvő Amerikával sem.

Most pedig, mikor a vasúthálózat ugyszólván napról-napra teljesebben kiépül, s hogy a vasutak díjtételei minden

irányban szabályoztattak és mérsékeltek, most kétszeresen érezhető, mily közlekedési akadályt képeznek a rossz utak. S azért tartjuk elsőrendű, életbevágó kérdésnek az utak állapotát, s nagy örömmel üdvözljük a közutakról és vámokról szóló törvényjavaslatot, mely hivatva lesz hazánk közlekedési viszonyait reformálni.

Közutaink jelenlegi értékét másfél száz milliónál többre becsülik. Állapotunk sürgősen igényli a reformot, részint azért, mert nincs gondoskodva a szükséges utak kiépítéséről, részint azért, mert a létezők fenntartására és kezelésére nem fordítatik kellő erő és gond. Ez pedig származik részben abból, hogy az utahálózat kezelésének illetékes tényezői és eszközei nincsennek kellő mértékben megállapítva és biztosítva, részben onnan, hogy a meglévő közmunkaerő is hanyagul, rendszertelenül és egyenlőtlenül van felhasználva, hogy hibás kezelésének számos esetéről ne is emlékezzünk.

E bajokon és hiányokon kíván a javaslat segíteni, még pedig nagyszabású módon minden tekintetben. A reform gyökeres és a közmunkaügyet az utak, hidak, vámok és révek tekintetében alaposan szabályozza. És úgy a javaslat rendszeres és tervszerű kidolgozása, mint az arról szóló kormányi és bizottsági jelentések, illetőleg indoklások meggyőzhetnek mindenkit arról, hogy erre a javaslat csakugyan alkalmas. Mert egyrészt rendszeresen (hat osztályba osztályozza az utakat jelentőségük szerint; megállapítja mindegyiknek építő, kezelő és ellenőrző közeget; vezérszerepet adván nemcsak az állami, hanem törvényhatósági, vasúthoz vezető és közúti utakra nézve is az államnak, mérsékel pedig a közmunkaszolgálatot rendszeresen szabályozza, megváltást elvi országos alapokra fekteti és felhasználásának, kiépítésének ellenőrzését czélszerűen biztosítja, anélkül, hogy a törvényhatósági és közúti autonómiát e téren, lényegesen módosítsa.

A javaslat alapeszméje az, hogy állam, megye, község, vasut és magánosok gondoskodjanak a maguk utairól, de tervszerű alapon és az országos érdekeknek megfelelően. Ott pedig, hol az érdekek érintkeznek közös közreműködés legyen biztosítva; az országos érdekek érvényesítése végett a miniszterre van bízva az az osztályozás és így az építés vagy fenntartás közegének megállapítására kellő módon befolyjni.

A javaslat gazdasági vezérszméje határozottan modern, a mennyiben a közmunkatehernek pénzben való lerovását helyezi a természetben való munkaszolgáltatás fölé. S meghagyja a törvényhatóságoknak, hogy a közmunka felére mondják ki a kötelező megváltást.

Aminék időszertességét leginkább igazolja azon körülmény, hogy már jelenleg is 27 törvényhatóság teljesen, a többi pedig több, mint felerészben a pénzbeli megváltást már is alkalmazza.

Az adó, melyet a reform megállapít általános és mindenkire kiható. És ezért a korábbi közmunka tehernél igazságosabb. Mert jelenleg kiválóan a mezőgazdasággal foglalkozó osztály az, mely a közmunka terhet viseli. Holott bizonyos, hogy a jól szervezett utahálózat kellemeségeit és forgalmi előnyeit mindenki élvezi, és különösen a kereskedő s az iparos. A javaslat e tekintetben mindenkit vagyona állapota arányában egyaránt érint.

A javaslat egyfelől egy minimális tartozást, három napszámán és illetőleg 1 frt 50 kr megváltás összegében és másfelől az egyes adók után kivetendő pótdobban 10% maximumot állapít meg. A minimális tartozás csaknem 3/2 millió adóóra nyer alkalmazást és súlyos tehernek — 15 frt adót fizetőkig terjed, — épen nem mondható. A pótdob, még ha eléri is a 10% maximumot, pedig a törvényhatóságok nagyobb része ezen alul maradhat, még akkor sem mondható túlságosnak, ha meggondoljuk, hogy a birtokos osztály e czimen a földadótán

csak 18 törvényhatóságban viselt kisebb terhetek. Most az összes föld, ház, kereset, bányá, tőkeamat és járadékadó fogja az eddigi földadó alapját szélesíteni és így a százaléki kiadóból, a teher pedig sokkal arányosabb és igazságosabb lesz.

A javaslat tehát minden tekintetben a haladás színvonalán áll s azért egyéb hozzáfűzni valónk ezen ismertetéshez nincs, mint azon óhajtat, hogy mielőbb törvény erejére emelkedjék.

Az általános vármegyei tisztújítás. Többek közt belügyminiszter körrendelettel intézett a vármegyei tisztújítás tárgyában, mely körrendeletben felhívja a törvényhatóságokat, hogy az általános tisztújítást az 1886. XXI. t. cz. 79. §-a értelmében az év vége előtt tartassák meg. Mindenekelőtt figyelmezteti a törvényhatóságokat az 1886. XXI. t. cz. 96. §-ának ama rendelkezésére, mely szerint a most idézett törvény 57. §-ának b) pontjában és a 80. §-ban a szolgabírnoknak a járásközbé való beosztására, illetőleg némely eddigi választás útján betöltött tiszt állásnak kiegészítését utján való betöltésére vonatkozó intézkedések, ezen tisztújítás alkalmával lépnek életbe.

A belügyminiszter tájékoztatja a vármegyei közönséget azon szempontokról is, a melyeknek jóakaratu megfigyelése fogja legfőbb biztosítékát szolgáltatni annak, hogy a törvényhatósági közigazgatás valódi szakértelmet, igaz kötelességérzetet s ezzel párosult hivatali buzgóságot igénylő, sokoldalú teendőinek ellátásáról megnyugtató módon gondoskodva leend. Fejtétlenül ragaszkodni ahhoz, hogy a megválasztott egyének a tisztviselői minőségéről szóló 1883. I. tezikben az egyes hivatali állásokra előirt elméleti minősítésnek birtokában legyenek, a mennyiben pedig valamely tiszt állásra, törvény szerű elméleti minősítéssel nem bíró egyén a törvény 34. §-ban foglalt kedvezmény alkalmazásánál fogva megválasztani, elvárja a vármegyei közönségtől, hogy a törvény szövegeben levő kedvezményét, az előfordulható esetekben csak a legszigorúbb értelmezés mellett alkalmazandja s ezen kedvezményben csak oly egyéneket fog részesíteni, kik a tényleges szolgálat terén teljes hasznavehetőségüknek, gyakorlati képességüknek megbízható jeleit szolgáltatották.

Ezenfelül várja a miniszter azt, hogy a

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Menyasszonyomnak.

Vágynék nagyon szegény lenni,
Lent, egész a föld porába,
Hogy te emelj föl magadhoz
Szerelemre, boldogságra.

Vágynék nagyon gazdag lenni,
Irgyeltté tenni neved,
Rád sütné a fényes napfény
S én is ott ragyognék veled!

Szegény vagyok . . . álmodozó,
Szegény vagyok . . . forró lelkű,
Melyben nincs más, mint csodálat,
Elmerengve téged áldlak,
Magasztallak és csodállak.

Légy boldog, hogy megszerettél,
Légy gazdag, hogy enyim lettél;
Irgyelt, kinek nincs párja
Szerelembe, boldogságba!

Mátray Lajos.

Színházban.

II.

A bakfis.

Örömmel fut előre a folyosón, hogy ő legyen az első, a ki belép a páholyba,
Az esti hüvőtől kevésé nekiperült arcát halvány rózsaszínű kendő veszi körül, mely vastag gúbbal van megkötve nyakán. Lázassátsággal dobja le a kendőt, kabátját magáról s öntelt örömmel ül az első székre le. Mosolyogva szemléli a mamát, a nagy nénit, a papát, kik hosszabb vetkőzések után is nehezen tudnak elhelyezkedni székeiken.

Legelső dolga a látosóvet kezébe venni s futólag végigszaladni az egész közönségen. Azután gyermekes naivsággal terítgeti maga előtt a szinlapot, s önkénytelenül is elmosolyodik, ha megakad a szeme a komikus névén ki ma megint olyan furcsa szerepet fog játszani. Mennyit is nevet rajta, ha eszébe jut?

Jobból-balról érkeznek a szomszéd páholy ismerősök, ragyogó arca kedves mosolyával üdvözlö a Betti nénit, meg a kis Emmyt a kollégát, — a másik bakfis.
Szeretne egyetmást a fülebe sugni a barátnak, ki bizalmasan intget feléje, de hát az a távolság! Majd holnap, vagy holnap után elmondják egymásnak színházi élményeiket. Most ugy sincs idő arra, hogy gondolatáival foglalkozzék, már elvonja figyelmét az előzene.

Kevesen élvezik, hallgatják a zenekar beharangozását a színházban, melyet különben sokan egész tüntetőleg arra használnak fel, hogy a zene lármája alatt saját levétközési és elhelyezkedési lármájukat fitogtassák. — De a bakfis igen. Még az est első perczeiben izgatottabb, nem tudja figyelmét irányítani; ami fülét először megüti, arra hallgat.

A pár perc alatt, mely az előzene bevezetésétől a függöny felgördültéig eltelik és a mely bizonyos várakozásszerű nyugtalanosságot szül a nézőtérben, a bakfis a legizgatottabb. Látosóvet, mint a czéllövésre kész katona, kezében tartja, s a mint feltáru előtte a nyilt szinpad az előadást kezdő szereplőkkel, azonnal szemlélet tart a látosóvel. De lassanként közönyös igyekszik lenni, hiszen így látja ezt minden nagyobb leánytól. (Idősebbet nem mondhatok, mert a bakfis előtt még a kor nem imponál.)

A primadonnát áhitattal hallgatja, mikor szép áriáját énekli, vele érez. Már az is-

méltlenül szinte mozognak picziny ajkai az ének szótágjaira.

A hőső toillette-jét ugyancsak emlékébe vési s vele sir a hatásos megőrülési jelenetnél; szinte érzi a mély szívbanatot, melynek olyan szép szavakban adott kifejezést a szerző. A függöny legördültekor még azután a megmegujuló tapszór között is a jelenet hatása alatt áll. A gázcsillárt kerüli tekintetével, olyan rossz szemeknek a hirteleni viláosság. Maga is azt hiszi, hogy azt a furcsa érzést a nagy fény behatása okozza, — pedig ha mélyen szeméibe nézhetnének, ott látnók az el nem cseppent köny visszfényét a fényes szempárban.

A közzene ideje alatt kíváncsian nézeget ide-oda. Néha hirtelen kezébe veszi látosóvet, hogy közelebb hozzon azon egy-egy ismerőst.

Keresi ott a földszinten azt a csinos önkéntest, a ki nem egészen ideg-n. Tetszik neki a Béla tarka, zsinóros egyenruhája. Pedig bizony az nem igen nézeget fel a páholyosokra, nagyon is el lévően foglalva csinos szomszédnőjével, a kihéz ugyan nem szól, de nem győzi eléggé fixirozni.

A bakfisch ajkbigyestve látja a figyelmetlenséget. Ah! meg fogja boszulni magát. Nem is néz le többet ma a földszintre. Hátraveti magát a széken, legyezőjét keblére teríti, mint a hogy Pepi nénitől látta és elmerül tekintetével — a zajgó, nyüzsgő karzaton. Egy szakácsné éppen ott kínál gesztenyével egy hadit, meglehetősen erős mimika mellett.

Nem tetszik neki ez az erősen realis kép. Most lelkét ábrándok hívják, — érdekes arczot akar mutatni. Milyen jól is tudja ezt adni az a Kevertessy Paula? Olyan irigye ennek a leánynak azért az érdekes magaviseletéért.

Halványkék szemeit végigjártatja a pá-

holsoron, unott, szárnalmas mosolylyal nézi le a nyüzsgő földszintet — hiszen neki minden olyan megszokott . . .

De hirtelen kiesik magára erőteljett szerepből.

— Mama, mama! — kérem azt a gukert egy kisse . . .

Egy huszár önkéntes csörtette kardját a földszinti folyosó kijáratánál, vajon nem-e Béla?

Elárulta maga-magát, — de csaltokozott, nem az volt. Felkeresi tekintetével, látja, hogy Béla épen most kinálja czukorkával szomszédnőjét. Már bizonyosan megismerkedett vele. De egy kevésé csodálkozik rajta, hogy lehetséges, szabad-e egy nőt a színházban czukorkával kínálni?

Béla már nagyon is tisztában van magával s bebizonyította, hogy ilyen esetekben szabad.

— Ah! a csunya!

Most már igazán nem néz többé arrafelé sem. Minden figyelmét a szinpad veszi igénybe. Kedves komikus játéka épen a szinen.

Egy-egy bolondos ötletére vidáman felkaczag, csengő nevetése elvegyül a közönség derült hangulatának kifejezésében. Mikor a buffó távozik a szinről, megered a tapsolás. Első pillanatban úgy szeretné kiesiny kezeit meg mozditani, hogy ő is tapsoljon.

De nem! hiszen nem kis leány már; mit is mondanának az emberek?!

Rózsás, finom ajkait összefogja, nem is akar nevetni, — pedig nekiperült arcán ott ül elfojtott mosoly alakjában a gyermekded kacaj.

Majd ismét látosóvet, még pedig szorgalmasabban mint bárkit. Kedvence, a szerelmes van a szinpadon. Mindig fülebe cseng szép szerelmi vallomása. Hányszor eszébe jut

szüntette az elévült kolduló intézményt, melyhez annyi vig és nem vig adoma fűződik. Theologusait sem saját, sem más egyházkerületbe nem küldi többé adománygyűjtés végett hanem a maga hatáskörében gondoskodik a tanítványokról és ezimén már biztosított illetmények beszerzéséről. E határozatot azzal a kérelemmel terjeszti a konvent elé, hogy a mennyiben ezt a többi ref. egyházkerület is magukévé tennék, az ágostai evangélikusok konventje is fölvárandó volna hasonló intézkedésre, hogy a szupplikációt végre valahára teljesen megszüntessék.

A debreczeni termény és áruárak
1889. szeptember havi forgalmi kimutatása: Készlet szeptember hó 1-én 43.992 méter mázsa 327.326 ft biztosítási értékben. Beraktározatot szeptember hóban 18.804 méter mázsa 146.390 ft biztosítási értékben. Összesen 62.796 méter mázsa 473.716 ft biztosítási értékben. Kiraktározatot szeptember hóban 4.833 méter mázsa 38.950 ft biztosítási értékben. Készlet október hó 1-én 57.963 méter mázsa 434.766 ft biztosítási értékben.

A „Kis Pipa”-ban ma este lesz megtartva az a hurkaestély, melyre Kemény János ma egész nap dísznőlésekkel, megazzal készült, hogy új hordót ültetett csapra. — Vendégeit ösmert előkezeséggel és vendégszeretettel várja (Emke.)

Savanyu lett a szőlő Bata István lakatos írnak is, miként a feledi cigányoknak a „Falu rosszá”-ban. Bata István az éjjel egy baktatott befelé a Széchenyi utcai szőlős kertek felől a városba, mint ahogy kis méhecske repül a kas felé, belemártva magát a virágok limporába. Bata Istvánnak is keze, karja, háta, s valamennyi zsebe zsákmánnyal vala tele. Két rendőrnök gyanus volt a késő éjszakai podgyász s kérdőre vonták az ifjút. Ez olyan formán cselekedett, mint Gótosz Pista s hazugsággal próbált kiszabadulni a veszedelemből. — Faluról jövök, ides anyám egy kis ajándékot küld a mesteremnek. — Hát ki te a mestered? — Spitz Gyula ur, kérem szíven. A rendőrök nem hitték a lakatkészítés művész növekedésének s bekísérték a városházához, a hol felkutatták a podgyászt s találtak abban 7 üveg befőttest, 3 üveg baracklekvárt, néhány kötés szőlőt, egy üres fabödönt, bőrbő kötött üres pálinkás üveget, 9 pár evőeszközt s egy német újság bekötött példányait és egy — kulesot. — Ezeket te loptad valamely feltört pajtából, mondja ma reggel az éjjeli kalandornak a kapitány. — Már hogy loptam volna, mikor én nem vagyok afféle menetegetőzőt a deliquens. Csak akkor ismertem be tetteit, mikor az is kísült ellene, hogy nem is Spitz Gyulának az inasa, hanem a Szabó Mihályé. Ekkor bevallotta, hogy a postakert egyik pajtáját az állkussal felnyitotta s onnan kerültek ki az enni való édeseségek, melyeket most már nagyon is savanyunak talál.

Vilmos császár Magyarországon. Több lap azt írja, hogy Vilmos császár Konstantinápolyból Zimonyon, Budapestben és Ruttán át utazik Berlinbe, november nyolcadikán vagy kilencedikén. A külvilágot, hír szerint, Baross miniszter is kísérni fogja.

Ma este Rácz Károly zenekara közreműködése mellett Erfurth Hugónál hurkaestély tartatik.

Szobor Bessenyei Györgynek. Szabolcs-megye egyik bizottsági tagja, Kovács István indítványt nyújtott be a megyéhez, hogy a Berecelei született jeles költőnek, Bessenyei Györgynek, emiért állítsanak a Nyíregyháza építendő megyeháza előtt. Az állandó választmány pártolólaj terjeszti a beadványt a megyegyűlés elé s Vidliczkay József orsz. képviselő is ajánlotta az indítvány elfogadását. A gyűlésre bizottságot küldtek ki, mely az alispán előkötés alatt tervet fog készíteni az eszme kivételére nézve s ezt a következő évnegyedes megyegyűlés elé terjeszti.

A temesvári lottóhős bűnügyében a vizsgálat folyton talál újabb bizonyítékokat. Legutóbb szakértői szemlét tartottak a hamisított játék-jegyzékekre nézve, melyek alapján Farkas a 20.000 és 14.000 forintos tervőket csinálta, még a félmillió előtt. A szakértők kijelentették, hogy mindkét játékjegyzésbe a három nyerszámot tartalmazó sort utólag más tintával és más tollal, de ugyanaz a kéz írta be; ez áll mind a Hergatt versei, mind a Telkessyné szabadkai lottógyűjtőjéből kiküldött jegyzékekről. Megállapították, hogy a Verseeről és Szabadkáról utólag becsempészett jegyzéket egy és ugyanaz a kéz írta, még pedig Farkas Menyhért „munkás” keze. Ezt a lottóhős maga is megvallotta csak a családi szándékot tagadja.

Az állandó catastroer jövő évi működése következő lesz: A catastroer háromszögellés és határleírásai az egyes visszabálozások munkálatai miatt fognatosítandó külön teendőknél kívül 1890-ben Pozsony, Nyitra, Bars, Borsod, Bihar, és Arad-megyék, a részletes felmérés pedig Pozsony, Nyitra, Komárom, Bars, Gömör- és Kis-Hont, Borsod, Bihar és Arad-megyék egyes részeiben fog eszközöltetni és az eredmény egy a háromszögellés, mint a felmérését mintegy 58—65 négyzet mértföldre irányoztatik elő. A mérnöki helyszínelés Tolna, Somogy, Hajdu, Szabolcs és Torontál-megyékbe rendszeresen, Horvát-Szlavonországban pedig a szükséghez képest fog eszközöltetni. Ezen felül még a mérnöki nyilvántartást is fog vezetetni és az 1886. évi XXIX. t. c. 24. §-a értelmében, a teleknyvi betétek szerkesztéséhez megkivántató térképmásolatok is el fognak készíttetni.

Az más! Piezike és gömbölyű. Azonfelül tiszta, fehér ruhát visel, tehát határozottan ráillik, hogy valaki „galambocskám”-nak nevezze. No de most nem akar ehhez a szeiid mondáshoz hasonlítani, ellenkezőleg a kis leány tökéletes anyósi allureókkal áll elő, egyet toppant hegyes kis cipőjével, ilyetén erőlyes föllépésével akarván elérni azt, hogy a bíró igazságot szolgáltasson panaszának.

Ez az ur!
Az ur egy fiatal, feketekabátos surbankó, aki félve tekint a vádló kisasszony haragos arczára.

Kérem, földszint lakom, egészen magánosan az utcára nyílik az ablakom, szép nagy ablak, kezdi a kis varóleány, aztán tegnap este ez az ur betört a ablakomat. Nagy a károm...

Hát csak azt akarja megfizettetni?
— Azt.
No hát csak elő a pénzzel, fiatal ur, szól rá a kártevőre a bíró.

De bizony az ablak-betörő gavallér se hogy sem akarja kidrukolni azt a néhány forintot. Boszusan fordul a haragoskodó kis varóleányhoz.

Ugyan hát nem restelt azért bíró elé idézni!

Nem bizony, mert haragszom magára nagyon.

Kifakad erre a fiatal ember:
— Ej, hiszen betörtem én már a kisasszony ablakát máskor is!

Csupa vér lesz a kis lány arca, ugy kiáltja önfelédtem:

Az más!
— Miért más? kérdezik tőle.

Halk suttogó a felelet:
Mert most csak betört a — és a z o n a l e l t á v o z o t t . . .

Süketeknek. Egy személy ki egy szerű szer által 23 éves sükettség és fülszűrésből gyógyult ki, hajlandó ezen szer leírását nyolc nyelven bármely hozzáférhető szívenedőnek ingyen teljesíteni. Lakczim: J. H. Nickolson, Wien, IX. Kolingasse Nro. 4.

A tornászat, mint a legfőbb jó eszköze!

Bármily hajszál hasogatók legyünk is ez oly sokszor vitatott kérdésnek megoldásánál, hogy t. i. az emberre nézve mi a legfőbb jó, végeredményében mégis az egyszerű ember józan eszének szüleményéhez jutunk el, ahhoz az örök igazsághoz nevezetesen, hogy „**ha egészség van, minden van.**”

Valóban, van-e a ki kétségbe vonhatná, hogy egy egyesek, mint testületek, valamint nemzetek boldogulhatásának alapja az egészség életfejlesztés? Elő pillanatra szemünk elő tárul az az óriási különbség, mely a beteg ember, beteg társadalom és beteg nemzet között egyfelől, másfelől az egészség egyes, és összesség között észlelhető. Igaz, hogy a beteg kifejezés átvitt értelemben is használatik ezekre, ámde ezen átvitt értelmű betegségeknek nem a legfőbb rész a szó szoros értelmében veendő betegség az oka? Hogy többet ne mondjunk, a hatalmas Rómát mi döntötte sirba? bizonyára nem más, mint az elpuhulás, az elbetegsülés. A vagy az élet erős ember, mikor mond le minden reményről és mikor tűr mindent, mint a ma született tehetetlen gyermek? bizonyára nem erje teljes érzetében, hanem a sorvasztó betegség kinos karjai közt.

Tudva már, hogy mi az embernek önmege iránt is első kötelessége, hogy t. i. magát életterős, munkaképes tagjává nevelje családjának, a társadalomnak, az államnak, vagyis nemzetének és egyszersmind önmagának is, nincs egyéb hátra, mint áldozatok árán is hatalmába ejteni azon eszközöket, melyek segítségével kötelességét betölteni s minden céljának alapját megszerezni képesítve lesz.

Ezen eszközök között első helyen éppen az áll, melynek birtokba vétele a legkevesebb, sőt mondhatni semmi áldozatot nem kíván. — Epen azért megmagyarázhatlan az a köznön, melyet a harezis és lovagias magyar nemzet egy része mai napig sem bírt, vagy nem akart leküzdeni e téren. Ez az eszköz nem más Uraim! mint a mindnyájunk előtt ösmertes tornászat.

Nincs iró, ki ne dicsőítette volna, nincs költő, ki elragadólag ne énekelte volna meg a gymnastica bővös erejét. Vagy talán épen — mi gyakran történni szokott e sokat emlegetés tette közönséges dolog az és ne tegyük azt azzá soha, míg a férfi névre büszkén hivatkozunk.

Emelkednek a társadalomban néha oly szavak is, melyek a tornásztól vonakodást, sőt olyanok, melyek annak ócsárlását rejtik magukban. Az utóbbiak figyelembe sem jöhetnek, mert a kik, — ha ugyan akadna ilyen — a kávéházak földig füstben uszó, tüdőt és kedélyt öll levegőjének naphosszat élvezését össze merik hasonlítani, az erőt adó tágas tornateremmel, azok önmagukkal jönnek meg-hasonlásba. Hanem az előbbieket kell inkább meggyőznünk, ezek azok, kik mint felnőtt férfiak nem tartják magukat kompetenseknek az ifjak közé vegyülni.

Ez az Uraim! mit közöny alatt értünk, ez az, mi az e téren buzgó munkálók törekvéseit folyton bénítja. — Nem az ifjak közé kell vegyülni az edzett férfiaknak, hanem a

magas ezelt tartva szem előtt, az ifjakat kell maguk körébe gyűjteni, és vezetve, buzditva férfiakká tenni. Hogyan várjuk azt gyermekeinktől, hogy magukat testileg is neveljék és edzett férfivá tegyék, mikor magunk tényleg ellenkező példát mutatunk előttük?!

Az erögyűjtésnek nem a 50 év, nem is a házasság, mint némelyek gondolkoznak — szab határt, hanem a halált közelgető végső elerőtlenedés, mely — meg lehet róla mindenki győződve — annál későbbben kopogtat be boldog életének csarnokába, minél jobban használja napjait erejének növelésére.

A 30—35 éves ember ne forduljon el kicsinylőleg a torna tereből azért, mert nem csinálhatja az ifjú ügyességhez és erőhöz illő óriási keletet, hanem végezze könnyebb, erejének megfelelő, de még mindig erőt adó gyakorlatait. Mindnyájan belátják idővel, hogy azon csekély összegnek, egész éven át mindössze 4 frtnak, sehol sem szerezhetik meg oly magas kiszámíthatlan kamatját, mint ezen az uton.

Ne halogassuk hát Uraim! mert az idő eljárt, hanem seregejünk minél nagyobb számmal azon az önmaguk, a család és a nemzet érdekét jól fel fogott derék tornászok által kibontott és fennen lobogtatott zászló alá, melynek jelszavai: „E r ő”, „E r ő l y”, „E g y e t é r t e s” és félre téve közönyünket, e nemes célra segítő jobbunkat nyújtva nekik, valósítsuk meg már valahára a harmadik jelszót is, t. i. az „Egyetértést.”!

Egy veterán tornász.

Közgazdaság.

A magyar iparosok éhhetetlensége. — Evek, sőt évtizedek óta hangzik a panasz, hogy abból a tömördek millióból, melyet a közös hadsereg szükségleteiért fizetnek, csak kevés jut a magyar iparos világnak s számtalan sóvárgó panasz hangzott és hangzik s miatt. Illetékes köreink közbelépésére a hadügyi kincstár most már szabad versenyre bocsátja az olyan czikkék szállítást, melyeknél ezt a sereg érdekeinek kockáztatása nélkül megteheti. S itt kezdődik aztán a magyar iparos-világ éhhetetlensége. Az országos ipar egyesület legközelebbi szakosztályi ülésén Mudrony Soma igazgató sajnálkozva említette, hogy iparosaink nem vesznek részt a versenyben oly czikkéknél sem, melyekre nézve versenyképesek vagyunk. Az ipar egyesület ki akarja fűrkészni az okokat, akadályokat, hogy lehetőleg elhárítsa; meghívta tehát az érdekelteket is az ülésre, még pedig személyenként. S az érdekeltek azon kezdtek, — meg se jelentek. Annak a néhánynak, a ki még is megjelent, az egylet hasznos felvilágosításokat tadott. De a végeredmény az, hogy csak igen kevesen ki vannak részt venni a hadsereg részére való szállításokban. És így majd csak ellmentálgaunk továbbra is, hogy az a sok millió az az o z t r á k iparosokat gazdagítja.

Teményárak a debreczeni piacon

1889. október 22-én.

Egy m.-mázsa	első, közép, sósó.		
Buza	8.00	7.80	7.60
Kétszeres	7.20	7.10	7.00
Rozs	6.50	6.40	6.30
Arpa	5.60	5.50	5.40
Zab	6.70	6.60	6.50
100 kl. Új Tengeri	4.00	3.90	3.80
Köles	4.50	4.25	4.00
1 zsák Burgonya	1.10		
100 kl. szalonna	50.00	47.50	45.00
100 kl. háj	53.00	51.50	50.00

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest-Kőbányán.

Kőbánya, október 21. Az üzlet lanyha, Magyar uralági öreg, nehéz 40—41 frt, fiatal nehéz 42—43 frt, — fiatal közép 44—45 frt fiatal könnyű — — forint, — közönséges (sze det) nehéz 40—41 frt, közép 43 1/2—44 frt, könnyű 45—46 forint. Romániai, bakonyi, átmeneti nehéz — — forint, közép — frt, — könnyű — — forint, eredeti (Stachel) nehéz — frt, közép — frt. Szerbiai nehéz 40—44 frt, közép 41—42 forint, könnyű 42—44 frt. Hízó egy éves frt, hízó két éves makkoa — frt, tengeris — frt, hízó öreg forint. Sertéslétszám okt. 18-én volt készlet 112,887 drb, okt. 13-án felhajtott 1016 drb, okt. 20-án elszállított 2413 drb, okt. 20-án maradt készletben 111,490 drb. sertés.

DEBRECZENI SZINHÁZ.

I. Bérlet. 25. szám.
Holnap esütörtökön, 1889. év október 24-én, páratlan bérletben, itt másodszer

A póruljárt kéjuzatok.

Bohózat 3 felvonásban.

M Ű S O R:

Péntek, 25-én páros bérletben Utolsó szerelem verses vígjáték Dóczytól.
Szombat, 26-án páratlan b. O r p h e u s a p o k o l b a n operette Olf-bachótl.
Vasárnap, 27-én Eiffel torony kis-zonyá (bérletszünet.)

Felolós szerkesztő és kiadó lapfajdos: Vértési Arnold.
Főmunkatárs: Kereczag Vilmos.

Szabó Lajos fiai cég

Debreczen, Rózsater.
Az őszi idényre raktárra érkeztek: Női ruhaszövetek, Fianell, Kasán, Moldon.

Gyapju, Himalaya kendők, Haraszt kendők, teli harisnyák.

Szönyegeg, ágyterítők

PAPLANOK.

A hirneves cosmanósi gyárból: MOSÓ VELEZEK

KASZANYITZKY ENDRE
előbb
Kuhinka István K. üveg, porcellán, lámpa és háztartási czikkék raktára
DEBRECZENBEN.

ajánlja pontos kiszolgálást és gyári árat mellett az őszi és téli idényre újonnan érkezett és nagyválasztékkal berendezett
Ditmar és Brüner-féle a legjobbnak elismert gyártmányu, salon, függő és asztali petroleum lámpáit minden hozzá tartozó czikkék nagy raktárral.
Tisztelettel
Kaszanyitzky Endre
Képes árjegyzékek kívánatra bérmentve.

ZÁDOR LAJOS

selyem, divat, kősmáru kereskedése és női divat-terme
DEBRECZENBEN, főpiacz, a városház épületében.
Raktáron dúsz választékban találhatók

női felöltők, köpenyek és bundák,
a legújabb párizsi és berlini modellek után készítve; gyapju, matlasse, peluche és más divatos kelmékből; egyszerű kiállítású kezdve, a legfinomabb különlegességekig.

Női ruha készítői termeimet elsőrangu szakképzett egyének vezetése és tetemesen szaporított munkaerő mellett úgy rendeztem be, hogy menyasszonyi, bál, látogatási, uti, séta, gyász és pongyola ruhákat, — nemkülönbben mindenféle felöltőnyöket mérték szerint a leggyorsabban, legjobb izlésben és jutányos áron elkészíthetnek. Ugy szintén elvállalok

egész menyasszonyi készletek kiállítását.

Elegáns angol ruhák tiszta gyapju kelmékből 30 frttól kezdve, valamint

gyászu ruhák 12 óra alatt készíttetnek.

BOSZNYAY J. czégnél.

Debreczen Czegléd utca.
Nagyválasztékban

NŐI RUHASZÖVETEK,

Kasánok, Flanellek, jó mosó barchetek,
téli nagykendők, csipke és Jutte függő-
nyök, ágy és asztal terítők
Paplanok, szőnyegek,
mindenfélé

ruhadiszek férfi és női alsó ingek, muffok, Esőernyők,
férfi ingek és nyakkendők

rendkívüli leszállított áron kaphatók.

Női ruhák elkészítése legutolsó divat szerint jutányos ár
mellett elvállaltatnak.

Vidéki megbízások legpontosabban eszközöltetnek.

Minden szentetzkivilágítása alkalmából,
vann szerencsém tudósítani a t. cz. közönséget, hogy kivilágítását

mécsesek megtöltését
juttányosan elvállalom. Ajánlom e czélra kis fagygyertyáimat 48 és 70 szál 1 kilóra és nálam készenben levő mécseseket is. Kérem a t. cz. közönséget, hogy az idő rövidsége miatt megrendelését mielőbb megtenni sziveskedjék.

Ajánlok a t. cz. kereskedő utnak kitűnő minőségű fehér és barna szappant, fagygyertyát és első minőségű olvasztott fagygyertyát, mely czikknek nálam jutányos ár, gyors és pontos kiszolgálás mellett kaphatók.

Vidéki megrendelések a legpontosabban eszközöltetnek.

Magamat a t. cz. közönség nagybecsült pártfogásába ajánlván,

Schvarcz Lázár
maradok kiváló tisztelettel
szappan és gyertya gyáros.
Hatvan utca 165. Páti köz sarkán.

Fischer János
'KEGYELET' temetkezési intézete
Debreczenben.

Elvállal temetések rendezését legolcsóbb árak mellett 10 forintól kezdve:

Teljes temetések halottas kocsikkal vidéken is eszközöltetnek.

Siremlékek 4 ftól kezdve kaphatók.

Ercz, élő és francia művirág **KOSZORÚK** ingyen szállagírással, nagy választékban és a legszebb kivitelben kaphatók.

Placz, Czégély-ház Miklós-utca sarkán a megyeházzal szemben.

Alapított 1858-ban

WALSER FERENCZ

első magyar gép és tűzoltószerek gyára, harang és ércöntődéje
BUDAPESTEN ROTTENBILLER-UTCZA 66.

Ajánlja gyártmányát mint magyar különlegességet

kutakban és mindennemű szivattyukbna

Elvállal teljes vízvezeték berendezését városok, földbirtokosok és magánzók részére modern technikai alapon és kedvező feltételek mellett, ajánlkozik

KÖZ és MAGAN FÜRDŐK

felszerelésére

szagmentes ürszékek

felállítására s minden vízművi munka gyors és pontos kivitelére.

Képes árlapok, és részletes költségtervezetek kíváratra díjmenten küldetnek.

EGYETLEN BELFOLDI SZIVATTYU GYAR.

Debreczen, 1889. Nyomatott a „Debreczei Ellenőr,” könyvnyomdájában Széchenyi-utca SIMON-ház.

Tekintetes Rosner H.

tyükszeműtő urnák

Budapesten. (Haris-bazár).

Ezennel elismerésem nyilvánítom, hogy a tyükszeműtő körül művészete kiválólag kielégített. Saját tapasztalásomból konstátalom, hogy tyükszeműtő ép oly gyökeresen, mint fájdalom nélkül tudta eltávolítani.

Berlinben W. Adalbert porosz herceg s. k. Teljes meglegedésemre szolgált.

Bukaresten. Ghica Aleco, herceg s. k.

A mai napon kitűnő ügyessége végezte lábaimon a műtétet, minden fajta kés használata nélkül.

Budapesten. Gróf Sárospatai Pál s. k.

Alólított igazolom, hogy lábaimon levő tyükszeműtő alól minden fájdalom nélkül a legnagyobb ügyességgel eltávolította.

Budapesten. Örgyó Csáky Pallavicini Zsigmond s. k.

Bizonyítom, hogy tyükszeműtőmet lábaimról a mai napon minden fájdalom nélkül eltávolította.

Budapesten. Szontagh Pál s. k. a képviselőház aleln.

Alólított ezennel bizonyítom, hogy a mult 1885. évben 3 évek hosszú sora óta kizáró tyükszeműtőmet végkép eltávolította, s ugyancsak a folyó évben erős csontgyulladásról, melyet reszelő által okoztam magamnak, — szabadított meg.

Budapesten, 1886. jan. 2-án. Földvári Mihály s. k. alispán.

Bizonyítom, hogy tyükszeműtőmet feletele jól és ügyesen, kés segélye nélkül gyökerestől szedte ki, úgy hogy mindenkinek ajánlhatom.

Budapesten. Gróf Bissingen Ernő, s. k.

Bizonyítom, hogy fagydaganaimat és benőtt körmeimet gyorsan és ügyesen olyképen eltávolította, miszerint Önt ügyességénél fogva minden ily bajban szenvedőnek legjobban ajánlhatom.

Budapesten. Dr. Suhay Imre s. k. kir. Curiai bíró.

Saját és feleségem lábain 1887. jun. 14-én ügyesen eltávolított tyükszeműtőmet és gyógykezelt fagydagana- tok azóta még nem tértek vissza.

Budapesten, 1888. január 28. Dr. Cziczmány, s. k.

ROSNER H.
tyükszeműtőnél
Budapesten. (Haris-bazár.)

Non plus ultra tyükszeműtő 1 üveg 1 frt.
Non plus ultra szemölcsűtő 1 „ 1 frt.
Fagydagana-Balzsam 1 doboz 2 frt.
Fűszappan bőrtakák és szepők 1 doboz 2 frt.

FAIRBANKS-MÉRLEGEK

az egész világon a legkövetesebbnek elismert mérleg-szerkezetek.

Szabadalmazott Fairbanks-mérlegek szárazlékos rendszerűek, rendkívül érzékenyek és tolosúlyllyal vannak ellátva.

Tartósság, pontosság és könnyű kezeléseüknek fogva az összes világkiállításokon első díjat nyert legkiválóbb mérlegek.

A jutányos árakban — melyek súlyokkal számított tízede mérleg árainál nem magasabbak — a hitelesítés csomagolás és vasra való feladás befoglalatának. Gazdasági székér- és szák- mérlegeink valamit marha-mérlegeink a legkedveltebb mérleg-szerkezetek.

Gyártásunk állami felügyelet alatt áll.

Czim: Osztr.-magy. Fairbanks-társaság mérleg- és gépgyára John Block vezérigazgató
Budapest Andrassy-ut 12.
Árjegyzékkel és felvilágosítással szolgál a központi iroda. Gyár: Ujpest — K.-Meyger
Debreczeni képviselőség Sesztina Lajos urnál.

Krèmer Jakab

kárpitos

tisztelettel tudatja a n. é. közönséggel, hogy lakását a Piaczról Kis-uj-utca 1727. sz. alatti saját házába helyezte át. Kéri a n. é. közönség eddig is tapasztalt szives pártfogását.

Mindennemű kárpitos munkát legolcsóbb árszámítás mellett elvállalok.

Tisztelettel

Krèmer Jakab.

Nincs többé Kőhögés

Régi jónak bizonyult háziaszer a

Tietze Oszkár-féle hagymacukorka

meglepő gyorsan használ

kőhögés, rekedtség, elnyálkásodás ellen. Czukorkáim különleges összeállítás bizonyítja csak a sikert s azért Tietze Oszkár névre és a „hagyma-jegyre“ ügyelendő, mert minden más értéktelen, és ártalmas utánzat.

Zacsokban ára 20 és 40 kr. Főraktár: Krizan F. gyógyszerész Kremsier-ben. Debreczenben: Dr. Rothschnek E. ur gyógyszerárában.

PANNONIA

= forrás =

Magyarország legjobb és legolcsóbb savanyúvize.

Tiszta, minden üledék és minden mellék nélküli kellemes gyógy- és asztali víz.

Kizárólagos szétküldők

MATTONI és WILLE,

szerb. kir. udvari szállítók, Budapest.

Szerkesztés Széchenyi-utca minden k...
XV
A b...
„P. Corro...
mes reme...
ket illet...
sem fog...
gi és erk...
títútiók...
de folyó...
mind a...
tán, han...
van állit...
az e l...
feltétele...
fennálló...
sággal e...
át, sem...
eljárás...
Az...
s egymá...
nem eng...
semmi es...
állapotok...
békén e...
számítun...
kabinet...
nyert, m...
is hiába...
hogy az...
zetet tök...
nem nyu...
választók...
nagy von...
tökéletese...
Itt...
többségne...
kitört sz...
vérharcz...
mi új er...
neki az...
mersékelt...
mily küll...
lennek, s...
teni más...
igaz, hog...
nézve, ha...
szolgáló...
gyon meg...
magukbat...
A „Deb...
Az...
is. Itt lak...
dohos, sőt...
ben. Két...
szonynak...
csak özve...
gyermek...
nyitott k...
rolgott ki...
nekik neh...
testükben...
volt, a na...
ketten, sz...
szedegette...
nak hirta...
Egy...
kadva sza...
nem érte...
ten rugdo...
kisasszony...
nyisd ki...
Az...
lángoló p...
egy kis h...
— 7...
Le is vilá...
egy kend...
elmege, s...
Az...
kis kez...
rikácsoló...
alig érte...